13ی حوزەیرانی 1994

لە شەست و شەشەوە ‹ی. ن. ک› هێندەی دەستی بە خوێنی کورد سوور بووە، نیو هێندە زیانی بە داگیرکەرانی کوردستان نەگەیاندووە، هێندەی پەلاماری لایەنە کوردییەکانی داوە، نیو هێندە بە گژ دوژمنانی کورددا نەچۆتەوە. سی ساڵە ئەو لایەنە بە دوو زمان دەپەیڤێ: بەرامبەر بە داگیرکەر: بە زمانی ماچ، بەرامبەر بە کورد: بە زمانی خوێن.

دەوڵەتێکی داگیرکەری کوردستان نەماوە، یەکێتی بە کرێ کاری بۆ نەکردبێ. لە سەراپای کوردستاندا لایەنێکی کوردی نەماوە، یەکێتی پەلاماری نەدابێ. زۆربەی لاپەڕەکانی کتێبی مێژووی یەکێتی، بریتییە لە: ناپاکی و کوردکوژی.

خانی لە پێشەکییەکەی مەم و زیندا، دروست دەڵێی باسی سەرانی یەکێتی دەکا. لە سێ سەد ساڵی ڕابردوودا، نە هیچ میرێکی ناپاکی کورد، ئەوەندەی سەرکردەیەکی یەکێتی لە ئاستی داگیرکەردا ملکەچ بووە، نە هیچ خۆفرۆشێکی کوردیش، هێندە بەرامبەر بە میللەتی خۆی دڵڕەق و خوێنڕێژ نەبووە.

کە تەرمی عوسمانی قادر منەوەر بە ڕەزامەندی یەکێتی، بە مەبەستی بە خاک سپاردن، بۆ سلێمانی هێنرایەوە، دەیان هەزار کەس بەرەو گۆڕستان، شوێنی کەوتن. یەکێتی کە بە پێی لێکدانەوەی چەوتی خۆی، دڵی کوردستانی لە پدک خاوێن کردبووەوە، کە لافاوی جەماوەری بینی، هۆش لە کەللەیدا نەما، تووشی هێستریا هات و ژن، منداڵ، پیر و گەنجی بێچەک و تەنانەت تەرمەکەی عوسمانیشی بەر دەسترێژ دا.

هەندێ جار کە بەراوردی نێوان بەعس و یەکێتی دەکەم، بەعس ئابڕوومەندتر دەبینم. بەعس بواری دا، تەرمی شێخ شەهاب، بەڕێزەوە بنێژرێ، کەچی یەکێتی تەرمی عوسمان و خەڵکی شاری سلێمانییان گوللەباران کرد.

یەکێتی لە ١٣ی حوزەیرانی ١٩٩٤دا، نە یەکەم جاری بوو خەڵکی بوێری سلێمانی بەر دەسترێژ بدات، نە دوا جار. کە لە یازدەی مارسی ١٩٧٠دا بارزانی ڕژێمی بەعسی ناچارکرد، دان بە نۆکەرێتی جەلالییەکاندا بنێ، بە جۆرێ باڵانسیان تێکچوو، بە بڕیاری نەوشیروان مستەفا، کە یەکێکە لە سەرکردەکانی ئەوسا و ئێستایان، ئاهەنگی کچانی سانەوی سلێمانییان نارنجۆکباران کرد.

بە خوێن تینووانی سەر بە یەکێتی، لە یەکی ئەیلوولی ١٩٩٤یشدا، ڕێپێوانی هێمن و ئاشتییانەی خەڵکی هەژار و بێ خانە و لانەی سلێمانییان دایەوە بەر ڕێژنەی گوللە و شاعیری چەوساوەکان: ئەبوبەکر عەلییان شەلاڵی خوێن کرد.

کوڕانی یەکێتی نەوەی شەرعیی جەللادانی بەردەرگای سەرای سلێمانین، وەچەی

ئەو بکوژانەن کە لە شەشی ڕەشی ئەیلوولی ١٩٣٠دا، دەستیان بە خوێنی عەولە سیس و هەڵۆ بەگ سوور بوو. بەوەی سڵ لە کوشتنی خەڵکی بێ چەک و دیل ناکەنەوە ، تەمی گومانیان لە ڕووی ئەو ڕاستییە لابرد، کە بێچووی جەللادی دۆڵی مەرگ: زەعیم سەدیقن.

بەوەی یەکێتی پاسداری هێنایە کوردستانەوە، بیانووی دایە دەست بەعس، تا هەڵەبجە کیمیاباران بکات. کە بەعس ژاری خۆی ڕشت، پێشمەرگە ڕەوتار بەعسیەکانی یەکێتی شارەکەیان تالان کرد.

کاسێتی بەڕێکردنی تەرمەکەی عوسمانی قادر منەوەرم بینیوە، کە کوڕانی فوو لە دۆ نەکەر و کون لە جەرگدا نەبووی یەکێتی، خەڵکە بێ چەک و سنگ قەڵغانەکە بەر ڕێژنەی گوللە دەدەن، ژنێک بە هاوارێکی تێکەڵ بە گریانەوە دەڵێ: خەڵکینە بەعس تەقەی لە ژن نەدەکرد، یەکێتی ئەوەیشی کرد!

چەند شەرمە کورد بی و بەعسی بی، هێندەیش شەرمە، کورد بی و سەر بەو لایەنە بی، دەستڕێژ لە تەرمی شەهید ، قەڵەمی شاعیر و بزەی سەر لێوی کیژان دەکا.

ئەو ئافرەتە پێی سەیرە یەکێتی تەقە لە ژن بکا. لایەنێ نەیاری سیاسیی خۆی فڕێ بداتە تەندوورەوە، وەک لە کۆتایی سالانی شەستدا لە بەکرەجۆ کردی، زیندانی، ‹بۆ ئەوەی دان بە تاوانێکدا بنێ کە نەیکردووە› ئیغتیساب بکات، وەک لە ساڵی ١٩٩٤دا لە قەلاچوالان کردی، بە تەور ئەندامی لەشی ئەندامی سەر بە ڕێکخستنەکەی خۆی بپەڕێنێ، دیل بکوژێ، لە ئۆرگانەکەیدا بە مەبەستی تۆقاندنی هاوولاتییان، پۆستەری زمان بڕین بلاوبکاتەوە، ڕۆژنامەی نەیارەکەی بسووتێنێ و بە دەوری ئاگرەکەیدا هەڵپەڕێ، مافیا ئاسا سەرانە لە خەڵکی ژێر دەسەلاتی خۆی بسێنێ، مامۆستای زانکۆ بکوژێ و بفڕێنێ، بەعس ئاسا خەڵکی لە زێدی خۆی دەربکات، لەسەر خواستی داگیرکەر ڕادیۆی کوردی بخنکێنێ، دەستی بچێتە خوێنی حەمە کوڵەباڵ، نووری حەمەعەلی، عەلی بۆسکانی و محەمەد حەللاق، شەرم وشەیەکە لە فەرهەنگی لایەنی وادا جێی نابێتەوە. لایەنێ ناپاکیی پێ شەرم نەبێ، ئیدی هیچی پێ شەرم نییە و نابێ.

بەعس لە مێژ بوو هەوڵی کوشتنی عوسمانی دەدا، یەکێتی ئەو ئاواتە دێرینەی بەعسی هێنایەدی. لەوە دەچێ یەکێتی لە کوردستاندا تابووری پێنجەمی بەعس بێ ، ئەگەرنا بۆچی یەکە یەکە ئەرکەکانی بەعس بە وریاییەوە جێبەجێ دەکا؟

مێژووی کورد بەڕێزەوە ناوی شەهاب و ئارام دێنێ، بەلام ناوی گەلێ لە سەرانی ئێستای یەکێتی، لەو ڕووپەلەدا دەبێ، کە بۆ ناوی گەورە جەللادان و ناپاکە مەزنەکان تەرخان دەکرێ. دەشێ پارتی سبەی دەست بخاتەوە ناو دەستی یەکێتی، بەلام قەسابخانەکەی ١٣ی حوزەیرانی ١٩٩٤ بە هەنیەی یەکێتییەوە،

KOÇER www.dengekurd.com

‹ئەگەر جێگەی پەڵەی دیکەی تێدا ببێتەوە،› پەڵەیەکی لە سڕینەوە نەهاتووە.
گەورەترین هەڵەی بارزانی ئەوە بوو، ساڵی ١٩٧٠ لە ناپاکان خۆشبوو. بیست ساڵە، نەک هەر تەنیا پارتی، هەموو کۆمەڵانی خەڵکی کوردستان، بە ڕووباری خوێن باجی ئەو هەڵەیە دەدەن.
بە دەگمەن کۆڵان و شەقامی شاری سلێمانی ماوە، یەکێتی خوێنی بێ تاوانێکی تێدا نەڕشتبێ. نازانم خەڵکی ئەو شارە چۆن دەتوانن بە ڕێدا بڕۆن و پێ بە گوڵاڵەسوورەی خوێنی هاوشارییەکانیاندا نەنێن! نازانم کە هاتمەوە سلێمانی، چۆن ڕێ بکەم و پێ بە پەڵەخوێنی حەمەکوڵەباڵ، نووری حەمەعەلی، عەلی بۆسکانی، ئەبوبەکر عەلی و ئەو شەهیدانەدا نەنێم کە بە دوای تەرمەکەی عوسمانی قادر منەوەرەوە بوون!

1995. 11. 16

KOÇER www.dengekurd.com